ਭਾਰਤੀ ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ
ਬਨਾਮ
ਸੰਜੀਵ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ & ਅਨੁ.
(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 5909 ਦਾ 2022)
ਸਤੰਬਰ 1, 2022

[ਅਨਿਰੁੱਧ ਬੋਸ ਅਤੇ ਜੇ. ਬੀ. ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1908 – ਆਰ. II ਰੂ. 2 ਅਤੇ ਆਰ. VI ਰੂ. 17 ਆਰ. II ਰੂ. 2 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸੋਧ ਅਰਜ਼ੀ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ – ਫੈਸਲਾ – ਆਰ.II ਰੂ.2 ਇੱਕ ਅਗਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਅਡਿੱਕਾ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੇ ਇਸ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਸੋਧ ਦਾ ਖੇਤਰ ਇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ – ਆਰ. II ਰੂ.2 ਦਾ ਅਡਿੱਕਾ ਕੇਵਲ ਅਗਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇਆਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ – ਆਰ. II ਰੂ.2 ਇੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਲਈ ਸੋਧ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਹਤ ਐਕਟ, 1963 – ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ – ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1908 – ਆਰ. II ਰੂ.2; ਆਰ. VI ਰੂ.17 – ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ – ਜਵਾਬੀਆਂ ਨੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਵਿਕਲਪਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਵਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਪਲੇਂਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ, ਵਿਕਲਪਿਕ ਦਾਅਵੇ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਰਕਮ ਵਧਾਉਣ ਲਈ – ਸਹੀਤਾ ਦੀ – ਫੈਸਲਾ: ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੋਧ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਆਰ/ਆਰ.II ਰੂ.2 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਅਡਿੱਕੇ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ – ਸੀਪੀਸੀ ਦਾ ਆਰ.II ਰੂ.2 ਇੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੋਧ ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੋਧ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਰੀਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ – ਕਿਉਂਕਿ ਪੂਰੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਔਪਚਾਰਿਕ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਈ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਵਿਕਲਪਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਰਕਮ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਪਲੇਂਟ ਦੀ ਸੋਧ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ – ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਇਹ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਕਹਿਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜੋ 1963 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ – ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰ.VI, ਰੂ.17 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਲੇਂਟਿਫ ਜਿਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਰਾਹਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਰਾਹਤਾਂ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਾਹਤਾਂ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਆਦੇਸ਼, ਜਿਸਨੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤਾ ਨਹੀਂ ਖਲਲਦਾ - ਰਚਨਾਤਮਕ ਰੀਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ।

ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1908 - ਆਰ. ਛੇ ਆਰ. 17 - ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ - ਫੈਸਲਾ: ਸਾਰੇ ਸੋਧ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਬਸ਼ਰਤੇ ਇਹ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਅਨਿਆਇ ਜਾਂ ਪੂਰਵਾਗ੍ਰਹ ਨਾ ਕਾਰਨ - ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਰ.ਛੇ ਆਰ.17 ਦੇ ਅੰਤ ਵਾਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ "ਚਾਹੀਦਾ" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਇੰਸਤੇਮਾਲ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ - ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਾਈਪਰਟੈਕਨੀਕਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਿਥੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਖਰਚੇ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਜਿਥੇ ਸੋਧ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਤੋਸ਼ਜਨਕ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੋਧ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਜਿਥੇ ਸੋਧ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਜਾਂ ਨਵੀਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਸਮਾਂ ਬਾਰ ਕਾਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਸੋਧ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਸੋਧ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਅਕੇਲੇ ਹੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਨਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਜਿਥੇ ਦੇਰੀ ਦਾ ਪਹਲੂ ਬਹਸਯੋਗ ਹੈ, ਸੋਧ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦਾ

ਮੁੱਦਾ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲਈ ਫਰੇਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1908 - ਆਰ. ਛੇ ਆਰ. 17 - ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ - ਕਦੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਨਹੀਂ - ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਹਤ ਐਕਟ, 1963 - ਧਾਰਾ 21(5) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 22(2) ਦੀ ਪ੍ਰੋਵਾਈਜ਼ੋ - ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1908 - ਆਰ. ਛੇ ਆਰ. 17 - ਫੈਸਲਾ: ਇਹ ਦੋ ਪ੍ਰੋਵਾਈਜ਼ੋ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ - ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਪ੍ਰੋਵਾਈਜ਼ੋ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਆਰਡਰ ਛੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਜੋ ਨਿਆਂਇਕ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਹੋਣ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਸਲ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਾਰੇ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਬਿਲਡਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਅਨਜ.

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਹਤ ਐਕਟ, 1963 – ਧਾਰਾ 21 – ਦਾਇਰਾ ਅਤੇ ਖੇਤਰ
ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ – ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਹਤ ਸੋਧ ਐਕਟ, 2018.

ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਮੁਹਾਵਰੇ:

“ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ”, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1908 – ਆਰਡਰ.VI ਨਿਯਮ.17 ਦੇ ਅੰਤਮ ਭਾਗ ਵਿੱਚ।

“ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਾ ਕਰਨਾ” ਅਤੇ “ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦਾਵੇ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਛੱਡ ਦੇਣਾ” – ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ – ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1908 – ਆਰਡਰ.II ਨਿਯਮ.2.

ਫੈਸਲਾ: 1.1 ਇਹ ਅਚਰਜ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੋਧ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਲਈ ਬਹੁਤ ਉਦਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਇਕ ਪਾਰਟੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਸੋਧ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਪੂਰਣੀਯ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚੇਗੀ। ਇਹ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਕਾਰਨ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੋਧ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਖਤ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸੋਧ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਨਾਲ ਅਸਲ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੋਧ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬੇਸ਼ੱਕ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਉਦਾਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਪੂਰਵਾਗ੍ਰਹ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਸੰਭਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਵਿਕਲਪਿਕ ਦਲੀਲਾਂ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਅਪਵਾਦ ਅਧੀਨ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸੋਧ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਅਨਿਆਇ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰਤੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਨਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਾਰੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਬਸ਼ਰਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸੋਧ ਨਾਲ ਮੂਲ ਲਿਸ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਵਾਂ ਕਾਰਣ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਨਾ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸੋਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸੋਧ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਪੂਰਵਾਗ੍ਰਹ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜੋ ਖਰਚੇ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਕੋਈ ਵੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੋ ਸਮਾਂ ਦੇ ਬੀਤਣ ਕਾਰਨ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਹੋਵੇ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਾਂ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਖਰਚੇ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਜੋ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਾਂ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸੋਧ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਪਰ

ਬੇਸ਼ੱਕ, ਹਰ ਮਾਮਲਾ ਅਤੇ ਹਰ ਸੋਧ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਲਾਗੂ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਸਟੈਚਯੂਟਰੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 19, 23, 25 ਅਤੇ 26]

ਐਲ. ਜੇ. ਲੀਚ ਐਂਡ ਕੰ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਬਨਾਮ ਜਾਰਡੀਨ ਸਕਿਨਰ ਐਂਡ ਕੰ.
ਏਆਈਆਰ 1957 ਐਸ.ਸੀ. 357 : [1957] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 438; ਟੀ.ਐਨ. ਅਲੋਏ ਫਾਊਂਡਰੀ ਕੰ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਟੀ.ਐਨ. ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਹੋਰ (2004) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 392 : [2004] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 352; ਪੀਰਗੌਂਡਾ ਹੋਂਗੌਂਡਾ ਪਾਟਿਲ ਬਨਾਮ ਕਾਲਗੌਂਡਾ ਸ਼ਿਦਗੌਂਡਾ ਪਾਟਿਲ ਅਤੇ ਹੋਰ [1957] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 595 : ਏਆਈਆਰ 1957 ਐਸ.ਸੀ. 363; ਗੰਗਾ ਬਾਈ ਬਨਾਮ ਵਿਜੈ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (1974) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 393 : [1974] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 882; ਮੈਸਰਜ਼ ਗਣੇਸ਼ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕੰ. ਬਨਾਮ ਮੋਜੀ ਰਾਮ (1978) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 91 : [1978] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 614; ਸਾਊਥ ਕੋਂਕਣ ਡਿਸਟਿਲਰੀਜ਼ ਅਤੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਭਾਕਰ ਗਜਾਨਨ ਨਾਇਕ ਅਤੇ ਹੋਰ (2008) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 632 : [2008] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 295; ਏ.ਕੇ. ਗੁਪਤਾ ਸਨਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਦਾਮੋਦਰ ਵੈਲੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਏਆਈਆਰ 1967 ਐਸ.ਸੀ. 96 : [1966] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 796; ਪੰਕਜਾ ਅਤੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਬਨਾਮ ਯੇਲੱਪਾ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ. ਅਤੇ ਹੋਰ (2004) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 415 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

1.2 ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਸਿਦਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਵਜੋਂ, ਉਹ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀਆਂ, ਜੇਕਰ ਸੋਧੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਨਵਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਸੀਮਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਕਾਰਕ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜੇ ਇਹ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੋਵੇ। ਪੈਰਾ 30][1141-ਡੀ-ਈ] 2. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਮਕਾਲੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤੀ ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ (ਉਹੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ) ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਇਸ ਅਪੀਲ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤੀ ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਾਕਤ 'ਤੇ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 42]

ਭਾਰਤੀ ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ ਬਨਾਮ ਸੰਜੀਵ ਬਿਲਡਰਜ਼
ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ. (2018) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 722 : [2017] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.
208 – ਫੈਸਲਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ.

3.1 ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ “ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਾ ਕਰਨਾ” ਅਤੇ “ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਛੱਡ ਦੇਣਾ” ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇਹ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਕੀ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਬਦ ‘ਮੁਕੱਦਮਾ’ ਦਾ ਮਤਲਬ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਇਸਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਣਾ ਦੋਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਦੀ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਹਤ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ। ਆਰਡਰ II ਨਿਯਮ 2(1) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਾਰਾ ਦਾਅਵਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਕਾਰਣ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 45]

3.2 ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਆਰਡਰ II ਨਿਯਮ 2 ਦੀ ਬਾਧਾ ਕੇਵਲ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਦੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਇੱਕੋ ਕਾਰਣ ਕਾਰਵਾਈ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਆਰਡਰ II ਨਿਯਮ 2 ਅਧੀਨ ਬਾਰਡ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਆਰਡਰ II ਨਿਯਮ 2 ਦੀ ਬਾਧਾ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਸੋਧ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਆਰਡਰ II ਨਿਯਮ 2 ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੋਧ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਨਾ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹਾਂ ਕਿ

ਸੋਧ ਅਰਜ਼ੀ ਨਿਰਮਾਣਾਤਮਕ ਰੀਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੈ। ਨਿਰਮਾਣਾਤਮਕ ਰੀਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪੂਰੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਔਪਚਾਰਿਕ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਰਕਮ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਪਲੇਂਟ ਦੀ ਸੋਧ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜੋ ਮੁੱਖ ਰਾਹਤ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਵਜੋਂ ਸਪੈਸਿਫਿਕ ਪਰਫਾਰਮੈਂਸ ਦੇ ਕਰਾਰ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਹਾਨੀ ਦੀ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 49, 50 & 52]

ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਭੂਰਾਲਾਲ ਏਅਰ 1964 ਐਸ.ਸੀ. 1810 : [1964] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 831 – ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਵੈਸ਼ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਆਦਰਸ਼ ਬੈਂਕ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਗੀਤਾਂਜਲੀ ਦੇਸ਼ਪਾਂਡੇ & ਓਰਸ (2003) 102 ਡੀ.ਐਲ.ਟੀ. 570 – ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

4.1 ਐਕਟ 1963 ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਉੱਤੇ, ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮੰਗਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਕਰਾਰ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਤੋੜਿਆ ਪਰ ਜੇਕਰ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨਾਲ ਹੀ ਕੇਸ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (5), ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਬ ਤੱਕ ਮੁਦਈ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮੰਗਿਆ, ਤਾਂ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੁਦਈ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮੰਗਿਆ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸੋਧ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਹੋਵੇ। ਧਾਰਾ 22 ਵਿਚ ਇਕ ਨਾਨ-ਓਬਸਟੈਂਟੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ ਜੋ ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਮੁਦਈ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਲਈ ਕਰਾਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕਬਜ਼ਾ, ਵੰਡ ਅਤੇ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਮੰਗ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ। ਮੁਦਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ ਜਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਸਮੇਤ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਰਾਹਤ ਮੰਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ, ਧਾਰਾ 22 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤਬ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਮੰਗਿਆ ਨਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ ਤੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੰਗੀ ਨਹੀਂ ਗਈ ਹੋਵੇ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੇ ਜੋ ਨਿਆਂਇਕ ਲੱਗਣ। [ਪੈਰਾ 54, 55, 56 & 58]

ਸ਼ਮਸੂ ਸੁਹਾਰਾ ਬੀਵੀ ਬਨਾਮ ਜੀ ਐਲੈਕਸ ਅਤੇ ਅਨ੍ਹ. (2004) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 569 : [2004] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 653 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

4.2 ਮੂਲ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲਤਾ ਲਈ ਹਰਜਾਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਬੋਲਦਿਆਂ, ਐਕਟ 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਲਈ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ 30 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵਧੇਰੇ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਹਰਜਾਨੇ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ, ਅਨੁਬੰਧ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਉੱਤੇ ਉਲਟਾ ਅਸਰ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਵਿੱਚ ਅਣਉਮੀਦ ਦੇਰੀ ਕਾਰਨ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ 1,01,00,000/- ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 400,01,00,000/- ਰੁਪਏ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ

ਰਕਮ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੀ ਗਈ ਮੌਜੂਦਾ ਕੀਮਤ ਤੱਕ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦੋ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਰਾਹਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ VI ਨਿਯਮ 17 ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਜਾਂ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਇਥੇ ਨਹੀਂ ਰੁਕਦਾ, ਪਰ ਇਹ ਹੋਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਸਲ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਾਰੇ ਸੋਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਹਤ ਐਕਟ, 1963 ਦੇ ਅਧਿਨਿਯਮਿਤ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਉੱਤੇ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮਾਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮਸੌਦਾ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਕਹਿਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ, 1963 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਉੱਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ VI ਨਿਯਮ 17 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਜਿਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਰਾਹਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਰਾਹਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਪਰ ਉਸੇ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਾਹਤਾਂ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ। [ਪੈਰਾ 64 ਅਤੇ 66]

4.3 ਅੰਤਿਮ ਨਿਸਕਰਸ਼:

(i) ਆਰਡਰ II ਨਿਯਮ 2 ਸੀਪੀਸੀ ਇੱਕ ਅਗਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਅੜਚਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਸ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਜਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸੋਧ ਦਾ ਖੇਤਰ ਇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਆਰਡਰ II ਨਿਯਮ 2 ਸੀਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਸੋਧ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(ii) ਉਹ ਸਾਰੇ ਸੋਧ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਜੋ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਬਸ਼ਰਤੇ ਇਹ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਅਨਿਆਇ ਜਾਂ ਪੱਖਪਾਤ ਨਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇ। ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ VI ਨਿਯਮ 17 ਦੇ ਆਖਰੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚ "ਸ਼ੈਲ" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ।

(iii) ਸੋਧ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ

(i) ਜੇਕਰ ਸੋਧ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ

(ii) ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਬਸ਼ਰਤੇ

(a) ਸੋਧ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਅਨਿਆਇ ਨਾ ਹੋਵੇ,

(b) ਸੋਧ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਬੂਲਨਾਮਾ ਵਾਪਸ ਨਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੱਕ ਦਿੰਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ

(ਸੀ) ਸੋਧ ਇਕ ਸਮਾਂ ਬੰਦ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਇਕ ਕੀਮਤੀ ਹਾਸਲ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖੋਹਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ (ਕੁਝ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ)।

(ਸੋਧ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਬ ਤੱਕ

(ਇ) ਸੋਧ ਨਾਲ, ਇਕ ਸਮਾਂ ਬੰਦ ਦਾਅਵਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ

ਦਾਅਵਾ ਸਮਾਂ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਕ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,

(ਦੋ) ਸੋਧ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ,

(ਤਿੰਨ) ਸੋਧ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਬਦਨੀਅਤੀ ਹੈ, ਜਾਂ

(ਚਾਰ) ਸੋਧ ਨਾਲ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਇਕ ਵੈਧ ਬਚਾਅ ਗੁਆ ਬੈਠਦਾ ਹੈ।

(ਪੰਜ) ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸੋਧ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਾਈਪਰਟੈਕਨੀਕਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਖਰਚੇ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਛੇ) ਜਿੱਥੇ ਸੋਧ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਣ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਤੋਸ਼ਜਨਕ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੋਧ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(ਸੱਤ) ਜਿੱਥੇ ਸੋਧ ਕੇਵਲ ਇਕ ਵਾਧੂ ਜਾਂ ਇਕ ਨਵੀਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਸਮਾਂ ਬੰਦ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ, ਸੋਧ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਅੱਠ) ਸੋਧ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਲੇਂਟ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਮੁੱਖ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

(ਨੌ) ਸੋਧ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਅਕੇਲੀ ਹੀ ਅਰਦਾਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਦੇਰੀ ਦਾ ਪਹਲੂ ਵਿਵਾਦਯੋਗ ਹੈ, ਅਰਦਾਸ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਅਲੱਗ ਤੋਂ ਫੈਸਲਾ ਲਈ ਫਰੇਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਦਸ) ਜਿੱਥੇ ਸੋਧ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਣ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਬਦਲਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਪਲੇਂਟ ਵਿੱਚ ਸੈੱਟ ਅੱਪ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਇਕ ਪੂਰਨ ਨਵਾਂ ਕੇਸ ਸੈੱਟ ਅੱਪ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਸੋਧ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜਿੱਥੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੋਧ ਕੇਵਲ ਪਲੇਂਟ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਲੇਂਟ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੋਧ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(xi) ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਧ ਮੰਗੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਉਦਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੋਧ ਵਿੱਚ ਸੈੱਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਜਿੱਥੇ ਸੋਧ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨਾਮੁਰਾਦ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦਾ, ਜਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਸ ਫਾਇਦੇ ਤੋਂ ਵਾਂਜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਸੋਧ ਮੰਗਣ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇਕਬਾਲੀਏ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਸੋਧ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਸੋਧ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਅਸਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੋਧ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 70]

ਬੀ.ਕੇ. ਨਾਰਾਯਣ ਪਿੱਲੈ ਬਨਾਮ ਪਰਮੇਸਵਰਨ ਪਿੱਲੈ & ਅਨ੍ਹ: (2000) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 712 : [1999] 5 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 271; ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਨੱਥੂ ਸਿੰਘ (1992) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 647 : [1991] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 567– ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਚਰਨ ਦਾਸ & ਓਰਸ. ਬਨਾਮ ਅਮੀਰ ਖਾਨ & ਓਰਸ. ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1921 ਪੀ.ਸੀ. 50; ਕਿਸਨਦਾਸ ਰੂਪਚੰਦ & ਅਨ੍ਹ. ਬਨਾਮ ਰਾਚੱਪਾ ਵਿਠੇਬਾ ਸ਼ਿਲਵੰਤ ਅਤੇ ਓਰਸ. ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. (1909) 33 ਬੋਮ 644; ਰਾਗੂ

ਥਿਲਕ ਡੀ. ਜੈਨ ਬਨਾਮ ਐਸ. ਰਾਯਪਪਨ & ਓਰਸ. (2001) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 472; ਵਿਸ਼ਵੰਭਰ & ਓਰਸ. ਬਨਾਮ ਲਕਸ਼ਮੀਨਾਰਾਯਣ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਲ੍ਰਸ ਦੁਆਰਾ & ਅਨ੍ਰ. (2001) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 163; ਵਿਨੀਤ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਮੰਗਲ ਸੈਨ ਵਾਧੇਰਾ (1984) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 352 : [1984] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 333 : ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1985 ਐਸ.ਸੀ. 817; ਸੰਜੀਵ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ & ਓਰਸ. ਬਨਾਮ ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ 2018 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਬੋਮ 15283; ਮੋਹਦ. ਖਲੀਲ ਖਾਨ & ਓਰਸ. ਬਨਾਮ ਮਹਬੂਬ ਅਲੀ ਮੀਆਂ & ਓਰਸ. ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1949 ਪੀ.ਸੀ. 78; ਉਪੇਂਦਰ ਨਾਰਾਇਣ ਰਾਯ ਬਨਾਮ ਰਾਇ ਜਨੋਕੀ ਨਾਥ ਰਾਯ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1919 ਕੈਲ 904; ਕਾਹਿਨੀ ਡਿਵੈਲਪਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਮੁਕੇਸ਼ ਮੋਰਾਰਜੀਪੰਚਮਤੀਆ & ਓਰਸ. (2013) 3 ਮਹਾ ਐਲ.ਜੇ. 440; ਆਰੀਆ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਕ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧੀ ਸਭਾ, ਸਿੰਧ, ਪੰਜਾਬ & ਬਿਲੋਚਿਸਤਾਨ ਬਨਾਮ ਲਾਹੋਰੀ ਮਲ & ਓਰਸ. (1924) 6 ਲਾਹ ਐਲ.ਜੇ. 286 : ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1924 48 ਲਾਹ 713; ਸੋਮਸੁੰਦਰਮ ਚੇਟੀਅਰ ਬਨਾਮ ਚਿਦੰਬਰਮ ਚੇਟੀਅਰ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1951 ਮੈਡ 282; ਵਿਜੈ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਗਗਨਿੰਦਰ ਕ੍ਰ. ਗਾਂਧੀ & ਓਰਸ., 2022 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਦਿੱਲੀ 1897 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

[2017] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 208 ਫੈਸਲਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਪੈਰਾ 7

[1957] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 438 ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਪੈਰਾ 19

[2004] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 352 ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਪੈਰਾ 20

[1957] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 595 ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਪੈਰਾ 22

[1974] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 882 ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਪੈਰਾ 23

[1978] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 614 ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਪੈਰਾ 24

[2008] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 295 ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਪੈਰਾ 25

[1966] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 796 ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਪੈਰਾ 27

(2004) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 415 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 29

(2001) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 472 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 31

(2001) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 163 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 32

[1984] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 333 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 33

[1964] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 831 ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਪੈਰਾ 48

[2004] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 653 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 56

[1999] 5 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 271 ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਪੈਰਾ 61

[1991] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 567 ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਪੈਰਾ 62

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 5909 ਦਾ 2022.

ਬੰਬਈ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 13.12.2018 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਅਪੀਲ [ਐਲ] ਨੰਬਰ 499 ਦਾ 2018 ਵਿੱਚ ਚੈਂਬਰ ਸਮਨ ਨੰਬਰ 854 ਦਾ 2017 ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 894 ਦਾ 1986.

ਡੀ. ਐਨ. ਗੋਬੁਰਧੁਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਆਕਰਸ਼ ਕਮਰਾ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਗੌਰੀ ਗੋਬਰਧਨ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਸੰਜੀਵ ਸੇਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਮਹੇਸ਼ ਅਗਰਵਾਲ, ਅੰਕੁਰ ਸੈਗਲ, ਐਨ. ਜਨਾਰਦਨਨ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਕਾਜਲ ਦਲਾਲ, ਅਭਿਨਵ ਗਾਰਗ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਦੀਪਸ਼ਿਖਾ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਈ. ਸੀ. ਅਗਰਵਾਲਾ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ ਅਧਿਵਕਤਾ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਜੇ. ਬੀ. ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਇਹ ਅਪੀਲ ਇੱਕ ਮੁਦਾਈ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਥੇ ਮੂਲ ਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਤਾਰੀਖ 08.06.1979 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲਤਾ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਬੰਬਈ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 13.12.2018 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੈ ਅਪੀਲ [ਐਲ] ਨੰਬਰ 499 ਦੀ 2018, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਇਸਦੇ ਸਾਧਾਰਣ ਮੂਲ ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਪਾਸੇ ਵਿੱਚ ਚੈਂਬਰ ਸਮਨਜ਼ ਨੰਬਰ 854 ਦੇ 2017 ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੰਬਰ 894 ਦੇ 1986 ਦੀ ਤਾਰੀਖ 11.09.2018 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਉੱਠਦੀ ਹੈ। ਚੈਂਬਰ ਸਮਨਜ਼ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮਿਲੀ। ਚੈਂਬਰ ਸਮਨਜ਼ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਪੀਲ [ਐਲ] ਨੰਬਰ 499 ਦੀ 2018 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ, ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਵਿਕਲਪਿਕ ਦਾਅਵੇ ਵੱਲ ਰਕਮ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ।

ਤੱਥਾਤਮਕ ਮੈਟਰਿਕਸ

3. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਮੂਲ ਵਾਦੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੂਲ ਮੁਦਾਈ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੰਬਰ 894 ਦੇ 1986 ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮੂਲ ਪਾਸੇ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਤਾਰੀਖ 08.06.1979 ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲਤਾ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਕਲਪ ਵਜੋਂ, ਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਚੈਂਬਰ ਸਮਨਜ਼ ਨੰਬਰ 854 ਦੇ 2017 ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਰਕਮ ਵੱਲ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਚੈਂਬਰ ਸਮਨਜ਼ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ।

4. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਚੈਂਬਰ ਸਮਨਜ਼ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ, ਵਾਈਡ ਤਾਰੀਖ 11.09.2018 ਦਾ ਆਦੇਸ਼, ਸੀਮਾਂਤਕਾਲ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੁਦਾਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ।

5. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜੋ ਕਿ ਵਾਈਡ ਤਾਰੀਖ 13.12.2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ

ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ।

6. ਉਪਰੋਕਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਅਸਲ ਬਚਾਉ ਪੱਖ) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਲੈ ਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਲੀਲਾਂ

7. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ, ਇਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ, ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਸੰਜੀਵ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2018) 11 SCC 722 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ।

8. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇੱਕਤੀ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 3 ਵਜੋਂ ਅਸਾਈਨੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸੋਧ ਨੂੰ 24.10.2017 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ)।

9. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰਨਾ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਕਿ ਸੋਧ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1908 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, 'ਸੀਪੀਸੀ') ਦੇ ਆਰਡਰ II ਨਿਯਮ 2 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੋਧ ਨੂੰ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

10. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 1,01,00,000/- [ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਹੀ] ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੋਧ ਰਾਹੀਂ ਹੁਣ ਮੰਗੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਰਕਮ 4,00,01,00,000/- [ਚਾਰ ਸੌ ਕਰੋੜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਹੀ] ਹੈ।

11. ਉਪਰੋਕਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਸਲ ਸੋਧ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਲੀਲਾਂ

12. ਇਥੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਲਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਛੱਡੋ, ਕੀਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੀਮਾਂਕਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਬਚਾਉ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਚਾਉ ਪੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵਾਧੂ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

13. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਜੇ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਰਕਮ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

14. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ II ਨਿਯਮ 2 ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

15. ਆਖਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ ਭਾਰਤ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਉਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਅਸਾਈਨੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਇੱਕ ਵਾਦੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਸੱਤਾਈ ਸਾਲ ਬੀਤ ਚੁੱਕੇ ਸਨ?

16. ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਵਾਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਖਰਚੇ ਸਮੇਤ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

17. ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦੇ ਹਨ:

1. ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਸੇ ਭੌਤਿਕ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਗਲਤੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੂਲ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਚੁਕੌਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ?

2. ਕੀ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ II ਨਿਯਮ 2 ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

3. ਕੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਰਕਮ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਨੂੰ ਰਚਨਾਤਮਕ ਰੀਜੂਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

4. ਕੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਸਮਕਾਲੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ ਭਾਰਤ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਹੈ?

5. ਕੀ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਖਾਸ ਰਾਹਤ ਐਕਟ, 1963 (47 ਦੇ 1963) ਦੀ ਧਾਰਾ 21(5) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 22(2) ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ?

18. ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਓਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਲੇਂਟ ਨੂੰ ਅਰਦਾਸ ਕਲੋਜ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੋਧਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਆਓ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰੀਏ ਕਿ ਪਲੀਡਿੰਗਾਂ ਦੀ ਸੋਧ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸੀਮਾਂਕਣ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ।

19. ਇਹ ਅਚਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੋਧ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਉਦਾਰਤਾ ਨਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਸੋਧ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਪੂਰਣੀਯ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚੇਗੀ। ਇਹ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸੀਮਾਂਕਣ ਕਾਰਨ ਰਾਹਤ ਬਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸੋਧ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਖਤ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੋਧ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਅਸਲ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿੱਚ ਐਲ.ਜੇ. ਲੀਚ ਐਂਡ ਕੋ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਐਂਡ ਅਨਰ. ਬਨਾਮ ਜਾਰਡੀਨ ਸਕਿਨਰ ਐਂਡ ਕੋ., ਏਅਰ 1957 ਐਸ.ਸੀ. 357, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 16 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:

“16. ਇਹ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਸੋਧੀ ਗਈ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਨਵਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਸੀਮਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਬਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਕਾਰਕ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੋਧ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਜੇਕਰ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ....”

20. ਫਿਰ ਵਿੱਚ ਟੀ.ਐਨ. ਅਲੈਏ ਫਾਊਂਡਰੀ ਕੋ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਟੀ.ਐਨ. ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਐਂਡ ਓਰਸ., (2004) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 392, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:

“2. .....ਪਲੇਂਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਚਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ। ਵਿੱਚ ਐਲ.ਜੇ. ਲੀਚ ਐਂਡ ਕੋ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਜਾਰਡੀਨ ਸਕਿਨਰ ਐਂਡ ਕੋ. [ਏਅਰ 1957 ਐਸ.ਸੀ. 357 : 1957 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 438] ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਸੋਧੀ ਗਈ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਨਵਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਸੀਮਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਬਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਕਾਰਕ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੋਧ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

3. ਇਹ ਗੱਲ ਵਿਵਾਦਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਾਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਵੇਕ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ।"

21. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਲੀਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਲਈ ਜਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਦਾਵੇ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਿਆਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚਣਾ ਜਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੀਮਾ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਵਧੀ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਸੋਧ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਚਰਨ ਦਾਸ & ਓਰਸ. ਬਨਾਮ ਅਮੀਰ ਖਾਨ & ਓਰਸ., ਏਅਰ 1921 ਪੀਸੀ 50 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਸਿਧਾਂਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ:

“.....ਕਿ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਥੇ ਇਸਦਾ ਅਸਰ ਇਹ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਕ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਲੈ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਗੁਜ਼ਰਨ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਕੁਝ ਮਾਮਲੇ ਹਨ: ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ ਦੇਖੋ ਮੁਹੰਮਦ ਜ਼ਹੂਰ ਅਲੀ ਬਨਾਮ ਰੁੱਤਾ ਕੋਏਰ, ਜਿਥੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੀਆਂ ਖਾਸ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨਿਆਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹੋਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਕ ਹੈ।”

22. ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਪੀਰਗੌਂਡਾ ਹੋਂਗੌਂਡਾ ਪਾਟਿਲ ਬਨਾਮ ਕਲਗੌਂਡਾ ਸ਼ਿਦਗੌਂਡਾ ਪਾਟਿਲ & 2 ਓਰਸ., 1957 ਐਸਸੀਆਰ 595 : ਏਅਰ 1957 ਐਸਸੀ 363, ਜਿਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੋਧ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਨਵੇਂ ਮਾਮਲੇ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਕਾਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਹ ਸਿਧਾਂਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜੋ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਕਸਰਤ ਨੂੰ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬੈਚਲਰ, ਜੇ., ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਕਿਸੰਦਾਸ ਰੂਪਚੰਦ & ਅਨ੍ਰ. ਬਨਾਮ ਰਾਚੱਪਾ ਵਿਥੋਬਾ ਸ਼ਿਲਵੰਤ ਅਤੇ ਓਰਸ. ਵਿੱਚ ਸਿਧਾਂਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ:

“10. ..... 'ਸਾਰੇ ਸੋਧ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਜੋ ਦੋ ਸ਼ਰਤਾਂ (ਅ) ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਅਨਿਆਇ ਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ (ਬ) ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦਤ ਅਸਲ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਜਰੂਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ... ਪਰ ਮੈਂ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਚਦਾ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਠੀਕ ਉਸੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਿਧਾਂਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਦੂਜਾ ਪਾਰਟੀ ਉਸੇ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਲੀਲ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਸੋਧ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਏਗੀ ਜੋ ਖਰਚੇ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਮ ਨਿਯਮ ਦਾ ਇਕ ਖਾਸ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਇਕ ਮੁਦਾਇ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਤਾਜ਼ਾ ਦਾਵਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੋਧ ਨੂੰ ਮਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਇਕ ਚੰਗੇ ਬਚਾਅ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਜੋ ਦਾਵੇ

ਲਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅੰਤਿਮ ਪਰੀਖਿਆ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ: ਸੋਧ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਨਹੀਂ?

23.ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੋਧ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬੇਸ਼ੱਕ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਸੀਮਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਵ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਗੰਗਾ ਬਾਈ ਬਨਾਮ ਵਿਜੈ ਕੁਮਾਰ & ਓਰਸ., (1974) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 393, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ:

"22. .....ਸੋਧ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬੇਸ਼ੱਕ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਵ 'ਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸੀਮਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ। ਪਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਦੂਰਗਾਮੀ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿਆਂਕਾਰੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲਤਾ, ਉੱਤਨੀ ਹੀ ਵੱਡੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਵਾਨੀ....."

24.ਮੁੜ ਕੇ ਐਮ/ਐਸ ਗਣੇਸ਼ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕੰ. ਬਨਾਮ ਮੋਜੀ ਰਾਮ, (1978) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 91, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਦਾਂਤ ਤੈਅ ਕੀਤੇ:

"4. ਮੁੱਖ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸੰਖੇਪ ਸਾਰ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸੋਧ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ, ਖਰਚੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਭਰਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੌਕੇ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ, ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇ ਅੰਤਾਂ ਨੂੰ ਬਢਾਉਣ ਲਈ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ। ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਇਸਦਾ ਕੌਂਸਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਸੈੱਟ ਆਉਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਯੋਗ ਹੋਵੇ, ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਉਚਿਤ ਕਦਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਲੈਣੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੇਸ਼ੱਕ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਹੋਏ ਅਸੁਵਿਧਾ ਜਾਂ ਖਰਚੇ ਲਈ ਖਰਚੇ ਦੇਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਕਦਮ ਹੱਕਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਨੂੰ ਬੇਜਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ."

25. ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲਾਗੂ ਸਿਧਾਂਤ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਲਈ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਦਾਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਘੱਟ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਵਿਕਲਪਿਕ ਦਲੀਲ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਅਪਵਾਦ ਅਧੀਨ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸੋਧ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਅਨਿਆਇ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰੋਕਤੀ ਨੂੰ ਜੋ ਵਾਦੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਵਾਪਸ ਨਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸੋਧ ਨਾਲ ਮੂਲ ਲਿਸ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਵਾਂ ਕਾਰਣ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਨਾ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਮੰਨੀ ਹੋਈ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਨਾਸ਼ਕ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸੋਧ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਖਰਚੇ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਕੋਈ ਵੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੋ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਤਣ ਕਾਰਨ ਉਲਟੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਵੇ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਾਂ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸੋਧ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਖਰਚੇ ਨਾਲ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਜੋ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਾਂ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸੋਧ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। (ਦੇਖੋ ਸਾਊਥ ਕੋਂਕਣ ਡਿਸਟਿਲਰੀਜ਼ ਅਤੇ ਅਨਜ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਭਾਕਰ ਗਜਾਨਨ ਨਾਇਕ ਅਤੇ ਅਨਜ, (2008) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 632)

26. ਪਰ ਬੇਸ਼ੱਕ, ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਸੋਧ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਲਾਗੂ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਪਰਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

27. ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਏ.ਕੇ. ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਦਾਮੋਦਰ ਘਾਟੀ ਨਿਗਮ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1967 ਐਸ.ਸੀ. 96 : (1966) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 796, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"7. .....ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਕੇਸ ਜਾਂ ਨਵਾਂ ਕਾਰਣ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਨਵੇਂ ਕੇਸ ਜਾਂ ਕਾਰਣ ਉੱਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਾਰਡ: ਵੈਲਡਨ ਬਨਾਮ

ਨੀਲ [19 QBD 394]। ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਸੋਧ ਨਵੇਂ ਕਾਰਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਵੱਖਰਾ ਮਾਮਲਾ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਵੱਖਰੇ ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਸੋਧ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ:....."

28. ਹੱਕਦਾਰ ਵਿੱਚ, ਜੀ ਨਾਗੰਮਾ & ਅਨ੍ਹ. ਬਨਾਮ ਸੀਰੋਮਨੰਮਾ & ਅਨ੍ਹ., (1996) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 25, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦਾਵੇ ਦੀ ਸੋਧ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਅਮਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਕਾਰਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਦਲੇਗੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਮੌਲਿਕ ਰੂਪ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਸੇ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦਾਵੇਦਾਰ ਸਿਰਫ ਵਿਕਲਪਿਕ ਰਾਹਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਾਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਮੁੜ-ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਆਰਡਰ VII ਨਿਯਮ 17 ਅਧੀਨ ਦਾਵੇ ਦੀ ਸੋਧ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਰਾਹੀਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਅਤੇ ਮੁੜ-ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਇੱਕੋ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਸਨ ਅਰਥਾਤ ਸ਼ਰਤੀ ਵਿਕਰੀ ਦੁਆਰਾ ਗਿਰਵੀ। ਉਹ ਗਿਰਵੀ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਦੀ ਵਿਕਲਪਿਕ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਅਰਦਾਸ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੇ ਵਿਕਲਪਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਿਰਵੀ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਸੋਧ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

29. ਪੰਕਜਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. v. ਯੇਲੱਪਾ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲਆਰਐਸ ਦੁਆਰਾ। & Ors., (2004) 6 SCC 415, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਵਿੱਚ ਸੀ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ VI ਨਿਯਮ 17 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿਓ ਮੁਦਈ ਦੀ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਪੂਰਨ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਗਿਆ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਮੁਲਾਂਕਣ 'ਤੇ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ। ਦ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਿਧਾਂਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ:

"12. ਜਿੰਨੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਾਵੇ ਦੀ ਸੋਧ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਦੋ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਕਿ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਵਿਆਪਕ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੋਧ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਦੇਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੋਧ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਜੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥ ਇਸ ਨੂੰ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇ।

13. ਪਰ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਦੇਰੀ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕਾਧੀਨਤਾ ਦੀ ਕਸਰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਰੀ ਵਾਲੇ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਕੇ ਦੂਜੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

14. ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਵੀ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਬਸੋਲਿਊਟ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿਥੇ ਰਾਹਤ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਕਾਰਨ ਬਾਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਇੱਕ ਸੋਧ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ

ਚਾਹੀਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਵੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੋਧ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਜਾਂ ਨਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿਵੇਕਾਧੀਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਇਸ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਨਿਆਇਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸੋਧ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਹਾਇਕ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਜਾਂ ਨਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਟ੍ਰੇਟਜੈਕਟ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਹਰ ਕੇਸ ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

xxx

xxx

xxx

16. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ, ਤਬ ਤੋਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਟੀ.ਐਨ. ਅਲੋਏ ਫਾਊਂਡਰੀ ਕੋ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਟੀ.ਐਨ. ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ [(2004) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 392] ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਨਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਇਹ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਬਾਰ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਬਿਨਾਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਵੇਕਾਧੀਨਤਾ ਨਾਲ ਸੋਧ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਜਾਂ ਨਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

xxx

xxx

xxx

18. ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰਾਗੂ ਥਿਲਕ ਡੀ. ਜੈਨ ਕੇਸ [(2001) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 472] ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਰਸਤਾ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਉਚਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮਾਨਤਾ ਉੱਤੇ ਅਗਾਊਂ ਚਲਦਿਆਂ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੋਧ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਬਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਮੂਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਲੇਂਟਿਫ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਪਰਿਚਯ ਕਰਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਪਲੇਂਟਿਫ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੋਧ ਵੱਖਰੀ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੋਧ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨੂੰ ਬਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਪਲੇਂਟਿਫ ਵੱਖਰੀ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

30. ਇਸ ਤੋਂ ਉੱਪਰ, ਇਸ ਲਈ, ਇਕ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਿਦ੍ਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਵਜੋਂ, ਸੋਧ ਲਈ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਸੋਧੀ ਗਈ ਦਾਵੇ 'ਤੇ ਨਵਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਕਾਰਕ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਕਸਰਤ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜੇ ਇਹ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੋਵੇ।

31. ਰਾਗੂ ਥਿਲਕ ਡੀ. ਜੈਨ ਬਨਾਮ ਐਸ. ਰਾਇਆਪਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ, (2001) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 472, ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੋਧ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬਾਧਾ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦਿਤ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਸੋਧ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀਮਾ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਖੁਦ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉੱਚ

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ।

32. ਵਿਸ਼ਵਾਂਬਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਲਕਸ਼ਮੀਨਾਰਾਇਣ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਲ੍ਰਸ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, (2001) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 163, ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੋਧ ਭਾਵੇਂ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਫਾਇਲਿੰਗ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੁੜੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਫਾਇਲਿੰਗ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਵੇਗੀ।

33. ਫਿਰ, ਵਿਨੀਤ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਮੰਗਲ ਸੈਨ ਵਾਧੇਰਾ, (1984) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 352 : ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1985 ਐਸ.ਸੀ. 817, ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਸੋਧ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਸਿਰਫ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੋਧ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਵਧੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਆਦੇਸ਼

34. ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਝਾਤ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਇੱਕ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਵਿਭਾਗੀ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ।

35. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਨੇ ਸੰਜੀਵ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ, 2018 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਬੋਮ 15283, ਵਿੱਚ ਚੈਂਬਰ ਸਮਨਜ਼ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁਦਈਆਂ ਨੂੰ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:

“5. ਇਹ ਦਰਖਾਸਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਕੇਸ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਿਸ ਪਾਂਡਾ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਕੁਆਂਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਰੁ. 1,01,00,000/- ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਧ ਗਈ। ਮੁਦਈਆਂ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਅੱਜ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਰੁ. 400,01,00,000/- ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਛੁਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਦਈਆਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਾਰਨ ਸਮਝੌਤੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੁ. 400,01,00,000/- ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਜੋ ਮੁਦਈ ਅੱਜ ਮੰਗ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹ ਕੇਵਲ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਹੈ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 73 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ।

6. ਮਿਸ ਪਰਾਂਜਪੇ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ 30 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ ਵਧਾਈ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਵਧੀ ਹੋਈ ਰਕਮ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਬਾਰ ਹੈ। ਮਿਸ ਪਰਾਂਜਪੇ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰੀ-ਟ੍ਰਾਇਲ ਸੋਧ ਨਾਲ ਉਦਾਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਬਾਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੋਧ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

7. ਜੋ ਗੱਲ ਇੱਕ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰੁ. 400,01,00,000/- ਦਾ ਇਹ ਅੰਕੜਾ ਕੱਲ੍ਹ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਘੱਟ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੁਦਈ ਕੇਵਲ ਇਸ ਨੂੰ ਉਹ ਰਕਮ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਹ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਭੁਗਤਣਗੇ। ਕੀ ਇਹ ਸਹੀ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਇਹ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 12 ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ “.....ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਭੁਗਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ.....” ਅਰਦਾਸ ਕਲੋਜ਼-(ਬੀ)(ਵੀ) ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ “ ਜਾਂ ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਠੀਕ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਕਮ.....” ਹੋਰ, ਜੇ ਇਹ ਰੁ. 1,01,00,000/- ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਇਸ ਨੋਟਿਸ ਆਫ ਮੋਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੰਗੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਸੋਧਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਮੁਦਈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਹੋਰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਵੇਗਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਪਰੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੁਦਈ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਗਭਗ 32 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਲੰਬਿਤ

ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸੋਧ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਵੱਡੇ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਚਾਨਸ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਜਾਣਗੇ। ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਹਰ ਇੱਕ ਪੈਸਾ ਜੋ ਉਹ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

xxx
xxx
xxx

10. ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਜੇ ਤੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁੱਦੇ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

11. ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਖੁੱਲੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਝਗੜਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਖਣਾ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ, ਚੈਂਬਰ ਸੰਮਨ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ-(a) ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ।

36. ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ (L) 2018 ਦਾ ਸੰਖਿਆ 499 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ

“4. ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਸੋਧ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਤਾੜਨਾ ਦੇ ਕੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਠੋਸ ਕਾਰਨ. ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਦਈਆਂ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਮੁਦਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਧੂ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਮੁਦਈਆਂ। ਅਜਿਹੇ ਵਾਧੂ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੀਮਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਵੀ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਰੇਗਾ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਅੰਦਰ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿੱਚ ਕੇਸ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵੀ ਵਾਧੂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਹਨ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਤਾਂ ਜੋ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ: ਸੋਧ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ.

5. ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ; ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਅਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਗਈ ਵਿਵੇਕਾਧੀਨਤਾ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।”

ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (ਸੁਪਰਾ)

37. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਕ ਸਮਕਾਲੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤੀ ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੀ ਤਾਰੀਖ 24.10.2017 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਬਾਰੇ ਇਕ ਉਚਿਤ ਵਿਚਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ।

38. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਈ ਇਸ ਅਪੀਲ ਦਾ ਜਨਮ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਤਾਰੀਖ 22.08.2014 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਭਾਗੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਭਾਰਤੀ ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ‘ਐਲ.ਆਈ.ਸੀ.’) ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਚੈਂਬਰ ਸਮਨਜ਼ ਨੰਬਰ 187 ਦੇ 2014 ਵਿੱਚ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਥੇ ਦੇ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੰਬਰ 894 ਦੇ 1986 ਵਿੱਚ ਪਲੇਂਟਿਫ ਨੰਬਰ 3 ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

39. ਦਾਇਰਾਂ ਤੋਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਸਮਕਾਲੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 2014 ਵਿੱਚ, ਉੱਥੇ ਦੇ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 3, ਭਾਵ, ਕੇਡੀਆ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਨੇ ਚੈਂਬਰ ਸਮਨਜ਼ ਨੰਬਰ 187 ਦੇ 2014 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਬੰਧ ਦੀ ਦਾਇਰਗੀ ਤੋਂ

ਬਾਅਦ, ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ, ਪਲੇਂਟਿਫ ਨੰਬਰ 1/ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨੂੰ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ 23,31,000/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਤਾਰੀਖ 24.08.1987 ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਚੈਂਬਰ ਸਮਨਜ਼ ਨੂੰ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਪਲੇਂਟਿਫ ਨੰਬਰ 3 ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਾਵੇ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਐਲ.ਆਈ.ਸੀ.) ਨੇ ਚੈਂਬਰ ਸਮਨਜ਼ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉੱਥੇ ਦਾ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 3 ਇਕ ਬੋਨਾ ਫਾਈਡ ਅਸਾਈਨੀ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ 31.01.2014 ਨੂੰ ਮੁੱਦੇ ਤਹਿ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ 27 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਅਸਾਧਾਰਣ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

40. ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਥੇ (LIC) ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖੀ ਗਈ:

"11. ਜਵਾਬਦੇਹ 3 ਦਾ ਸਟੈਂਡ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸਪੁਰਦਗੀ ਵਜੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ 1 ਅਤੇ 2 ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਸਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਆਰਡਰ 22 ਨਿਯਮ 10 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਉਪਯੋਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਆਰਡਰ 22 ਨਿਯਮ 10 ਸੀਪੀਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

ਆਰਡਰ 22 — ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ, ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਦਿਵਾਲੀਆਪਨ

"10. ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸਾਈਨਮੈਂਟ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ।—(1) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਚੱਲਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸਾਈਨਮੈਂਟ, ਸਿਰਜਣ ਜਾਂ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਖਿਲਾਫ ਜਿਸ ਤੇ ਇਹ ਦਿਲਚਸਪੀ ਆਈ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਈ ਹੈ।

(2) ਅਪੀਲ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੀ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਕੁਰਕੀ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਕੁਰਕੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਪ-ਨਿਯਮ (1) ਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।"

ਆਰਡਰ 22 ਨਿਯਮ 10 ਸੀਪੀਸੀ ਅਧੀਨ, ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਹਿੱਤ ਦਾ ਅਸਾਈਨਮੈਂਟ ਜਾਂ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਖਿਲਾਫ ਜਿਸ ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਹਿੱਤ ਅਸਾਈਨ ਜਾਂ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ-ਵਸਤੂ ਵਿੱਚ ਅਸਾਈਨਮੈਂਟ ਜਾਂ ਸਿਰਜਣ ਜਾਂ ਵਿਕਾਸ ਦੁਆਰਾ ਲਿਟੈਂ ਪੈਂਡੇਂਟੇ ਦੌਰਾਨ ਹਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਗਿਆ ਮੰਗਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ। ਜਦੋਂ ਮੁਦਾਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਸਾਈਨ/ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸਾਈਨੀ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਰਡਰ 22 ਨਿਯਮ 10 ਸੀਪੀਸੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਅਸਾਈਨੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

12. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਮਾਤਰ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ/ਅਸਾਈਨਮੈਂਟ ਨੂੰ ਤੀਜੇ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ। 1986 ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ, ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੀਮਤੀ ਬਚਾਅ ਦਾ ਹੱਕ ਮਿਲਿਆ; ਅਜਿਹਾ ਕੀਮਤੀ ਬਚਾਅ ਦਾ ਹੱਕ ਤੀਜੇ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਆਰਡਰ 22 ਨਿਯਮ 10 ਸੀਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ

ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਗਿਆ ਦੇ ਕੇ ਹਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਤੀਜੇ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਮੁਦਾਈ 3 ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੁੱਦੇ ਉਠਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

13. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਉਚਿਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਵਿਭਿੰਨ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਦੁਰ ਇੰਪੈਕਸ ਅਤੇ ਟਰੇਡਰਜ਼ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਤੋਸ਼ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟਸ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ [ਵਿਦੁਰ ਇੰਪੈਕਸ ਅਤੇ ਟਰੇਡਰਜ਼ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਤੋਸ਼ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟਸ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ, (2012) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 384 : (2012) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸਿਵਿ) 1] ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ : (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 413, ਪੈਰਾ 41)

"41. ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਜੋ ਵੱਡੇ ਸਿਦਾਂਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਉਹ ਹਨ:

41.1. ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ ਤੇ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਨਿਵਾਰਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਜੋਂ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਜਿਸਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

41.2. ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਰਟੀ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।

41.3. ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਪਾਰਟੀ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕੇ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਖਿਲਾਫ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਲਈ ਨਾ ਹੋਵੇ।

41.4. ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਉਸਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

41.5. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਚਿਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਦਾਖਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।

41.6. ਪਰੰਤੂ, ਜੇਕਰ ਬੇਨਤੀਕਰਤਾ ਅਵਜੰਮਣਸ਼ੀਲ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਗੁਪਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰੋਕ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਲਾਭਾਰਥੀ ਹੈ ਜਾਂ ਬੇਨਤੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾਉਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬੀ 3 ਨੂੰ ਮੁਦਈ 3 ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਭਰੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 22 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਇਸ ਬੇਹਦ ਦੇਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ।

14. ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਲੈਣ ਲਈ ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 22 ਨਿਯਮ 10 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਚੈਂਬਰ ਸਮਨ ਨੰਬਰ 187 ਦੀ 2014 ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ

ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਸੋਧ ਹੁੰਦੀ।

15. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ; ਅਰਜ਼ੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਦਾਇਰੀ ਦੇ 22 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੋਧ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਾਈਪਰਟੈਕਨੀਕਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਸੋਧ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਦਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੇਵਲ ਦੇਰੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਰੁੱਸਤਮ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ; ਸਾਰੇ ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਇੱਕ ਵਪਾਰਕ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 22 ਨਿਯਮ 10 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੈਂਬਰ ਸਮਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣਗਾ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਚੈਂਬਰ ਸਮਨ ਨੰਬਰ 187 ਦੀ 2014 ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ 27 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਖ ਬਚਾਅ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ।

16. ਨਤੀਜਤਨ, ਚੁਕਾਉਤੀ ਫੈਸਲਾ [ਐਲ.ਆਈ.ਸੀ. ਬਨਾਮ ਸੰਜੀਵ ਬਿਲਡਰਜ਼ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ, 2014 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਬੋਮ 4811] ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚੈਂਬਰ ਸਮਨ ਨੰਬਰ 187 ਦੀ 2014 ਜੋ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੰਬਰ 894 ਦੀ 1986 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖਰਚੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ।

41. ਇਸ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਕ ਸਮਕਾਲੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਉੱਥੇ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਨੰਬਰ 3 ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਇਕ ਗੰਭੀਰ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਣ ਦੇਰੀ ਦੇ ਪੱਚੀ ਸਾਲ ਲਈ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਵੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਮਕਾਲੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਸਿਰਫ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਸੋਧ ਲਈ ਇਨਕਾਰ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਰ, ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਰੁੱਸਤਮ ਮੁਦਈ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ ਇੱਕ ਵਾਣਿਜਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀ, ਸੋਧ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪੱਚੀ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਐਲ.ਆਈ.ਸੀ.) ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉਪਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

42. ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਮਕਾਲੀ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਇਸ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਥੇ ਸਿਰਫ ਭਾਰਤੀ ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਾਕਤ ਉੱਤੇ ਇਸ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ ਦਾ ਆਰਡਰ II ਨਿਯਮ 2

43. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਕੀਲ ਦਾ ਮੁੱਖ ਤਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੋਧ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ II ਨਿਯਮ 2 ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

44. ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਸੀਵਿਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ ਦਾ ਆਰਡਰ II ਨਿਯਮ 2:

2. ਮੁਕੱਦਮਾ ਪੂਰੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇ।-(1) ਹਰੇਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪੂਰਾ ਦਾਅਵਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

ਜਿਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਮੁਦਈ ਕਾਰਣ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ; ਪਰ ਇੱਕ ਮੁਦਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(2) ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਛੱਡ-ਛਾੜ।-ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਮੁਦਈ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

(3) ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਕਈ ਰਾਹਤਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਾ ਕਰਨਾ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਇੱਕੋ ਕਾਰਣ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਾਹਤਾਂ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਜੇਕਰ ਉਹ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਬਿਨਾਂ, ਸਾਰੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਾ ਕਰੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ ਜੋ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ।

ਵਿਆਖਿਆ.-ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਦਾਇਤਵ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਦਾਇਤਵ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲਗਾਤਾਰ ਦਾਵੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਇੱਕੋ ਕਾਰਣ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਦਾਹਰਣ

ਏ ਨੇ ਬੀ ਨੂੰ ਸਾਲਾਨਾ ਕਿਰਾਏ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਘਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਕਿਰਾਯਾ ਰੁ. 1200 ਹੈ। ਸਾਲ 1905, 1906 ਅਤੇ 1907 ਦਾ ਪੂਰਾ ਕਿਰਾਯਾ ਬਕਾਇਆ ਅਤੇ ਅਦਾਇਗੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਏ ਨੇ 1908 ਵਿੱਚ ਬੀ ਖਿਲਾਫ ਸਿਰਫ 1906 ਲਈ ਬਕਾਇਆ ਕਿਰਾਏ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੀਤਾ। ਏ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬੀ ਖਿਲਾਫ 1905 ਜਾਂ 1907 ਲਈ ਬਕਾਇਆ ਕਿਰਾਏ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ।"

45. ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ “ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਾ ਕਰਨਾ” ਅਤੇ “ਆਪਣੇ ਦਾਵੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਛੱਡ ਦੇਣਾ” ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਬਾਰੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਬਦ ‘ਮੁਕੱਦਮਾ’ ਦਾ ਮਤਲਬ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਦਾਖਲਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਇੰਸਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਣਾ ਦੋਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁਦਾਈ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਹਤ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਉਸ/ਉਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਬਿਨਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਦਾਵੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਛੱਡ ਦੇਵੇ। ਆਰਡਰ II ਨਿਯਮ 2(1) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਸ ਕਾਰਣ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਦਾਈ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪੂਰੇ ਦਾਵੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗਾ।

46. ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਆਰਡਰ II ਨਿਯਮ 2 ਦੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਵੀ ਕੌਂਸਲ ਵੱਲੋਂ ਮੁਹੰਮਦ ਖਲੀਲ ਖਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਹਬੂਬ ਅਲੀ ਮਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1949 ਪੀ.ਸੀ. 78, ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

“ਇਸ ਤੱਕ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ :

(1.) ਆਰ. 2, ਨਿਯਮ 2 ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਪਰੀਖਿਆ ਹੈ “ਕੀ ਨਵੇਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਵਾ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਕਾਰਣ ਕਾਰਵਾਈ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਨੀਂਹ ਸੀ।” (ਮੁਨੀਸ਼ੀ ਬੁਜ਼ਲੁਰ ਰਹੀਮ ਬਨਾਮ ਸ਼ਮਸੂਨਿਸਾ ਬੇਗਮ।) (2.) ਕਾਰਣ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹਰ ਉਹ ਤੱਥ ਹੈ ਜੋ ਮੁਦਾਈ ਨੂੰ, ਜੇਕਰ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਲਈ ਫੈਸਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। (ਰੀਡ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰਾਉਨ।) (3.) ਜੇ ਦੋ ਦਾਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਲਈ ਸਬੂਤ ਵੱਖਰੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਕਾਰਣ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। (ਬਰੰਸਡਨ ਬਨਾਮ ਹੰਫਰੀ।)

(4.) ਜੇਕਰ ਦੋ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਹ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਮੰਨੇ

ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। (ਬ੍ਰੰਸਡਨ ਬਨਾਮ ਹੰਫਰੀ।) (5.) ਕਾਰਨ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਉਸ ਬਚਾਅ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਉਸ ਰਾਹਤ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮੁਦਾਈ ਵੱਲੋਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ "ਉਸ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਮੁਦਾਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ।" (ਮਸ. ਚੰਦ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਪਰਤਾਬ ਸਿੰਘ।) ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਲਾਰਡ ਵਾਟਸਨ ਵੱਲੋਂ 1882 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸ. 43 (ਜੋ ਕਿ O. 2, r. 2 ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਮੁਦਾਈ ਨੇ ਇੱਕੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਸਨ।"

47. ਉਪੇਂਦਰ ਨਾਰਾਇਣ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਰਾਏ ਜਨੇਕੀ ਨਾਥ ਰਾਏ, ਏਅਰ 1919

ਕੈਲ 904, ਕੋਲਕਾਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਵੁੱਡਰੋਫ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ:

".....ਜਿਹੜੇ ਦੂਜੇ ਬਿੰਦੂ ਬਾਰੇ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਚਤੁਰਾਈ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਗਲਤ ਧਾਰਣਾ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਕਿ ਸੋਧ ਨੂੰ Or: II, r. 2 ਦੁਆਰਾ ਮਨਾਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੂਹਦਾ। ਇਹ ਉਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਛੱਡੇ ਗਏ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਾਰ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੁਣਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਦਾਅਵਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਗਲਤੀ ਨਾਲ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਨੂੰ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਅਤੇ ਜੋ ਕਿ ਬੇਤੁਕਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਿਯਮ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ "ਉਹ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ," ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਫੈਸਲੇ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੋਧ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿੱਥੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਦਾਈ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਤੱਕ ਸੋਧ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪਾਬਨਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬੀ ਦੇ ਕੋਈ ਹੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਤਰਕ ਗਲਤ ਧਾਰਣਾ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਕਿ ਕੋਲਕਾਤਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੋਧ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਬੰਧਕ ਜਾਂ ਚਾਰਜ ਉੱਤੇ ਦਾਅਵੇ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਇੱਕ ਕੇਸ ਸਿਰਫ Or. II, r. 2 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਮੁਦਾਈ ਫੈਸਲਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਧ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਦਾਈ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਪਰ ਉਹ ਇੱਕੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸੋਧ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਉੱਤੇ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

48.ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ, ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਆਰਡਰ II ਨਿਯਮ 2 ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਲਾਗੂਤਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਭੂਰਾਲਾਲ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1964 ਐਸ.ਸੀ. 1810 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਹੈ:

“6. ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 2 ਨਿਯਮ 2(3) ਅਧੀਨ ਬਾਰ ਦੀ ਗੁਹਾਰ ਸਫਲ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਬਚਾਅ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਬਚਾਉ ਪੱਖ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ; (i) ਕਿ ਦੂਜਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਸੇ ਕਾਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਉੱਤੇ ਪਿਛਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ; (2) ਕਿ ਉਸ ਕਾਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਦਾਈ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਾਹਤਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ; (3) ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਾਹਤਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਮੁਦਾਈ ਨੇ, ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲਈ ਬਗੈਰ, ਉਸ ਰਾਹਤ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਲਈ ਦੂਜਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਉ ਪੱਖ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਹੀ, ਉਸ ਕਾਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਪਛਾਣ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਪਿਛਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਬਾਰ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ

ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ: ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇੱਕ ਪਲੇਂਟ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕਾਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਹਰ ਵਾਰ ਦਾ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਚੂੰਕਿ ਇਹ ਗੁਹਾਰ ਇੱਕ ਤਕਨੀਕੀ ਬਾਰ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਤੋਖਜਨਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਤਰਕ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਮਾਨ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਿਚਾਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 2 ਨਿਯਮ 2 ਅਧੀਨ ਬਾਰ ਦੀ ਗੁਹਾਰ ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਬਚਾਉ ਪੱਖ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਵੇਂ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸੀ.ਐਸ. 28 ਦੇ 1950 ਵਿੱਚ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਟਰਾਇਲ ਜੱਜ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਲੇਂਟ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਕਾਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ। ਅਪੀਲ ਦੇ ਪੜਾਅ ਉੱਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਖਾਮੀ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸਹੀ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪਲੇਂਟ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 2 ਨਿਯਮ 2 ਅਧੀਨ ਬਾਰ ਦੀ ਗੁਹਾਰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।"

49. ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸਾਰਾ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਸੀ ਕਿ ਉੱਥੇ ਇਕ ਦਾਵੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਵੇ ਦੀ ਛੱਡ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀ, ਪਰ ਜੋ ਮੁੱਖ ਬਿੰਦੂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਰਾਹਤ ਸਮਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਬਾਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਹਤ ਸਮਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਬਾਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਆਰਡਰ II ਨਿਯਮ 2 ਸਿਰਫ ਇਕ ਸਹਾਇਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਇਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਆਰਡਰ II ਨਿਯਮ 2 ਦੀ ਬਾਰ ਸਿਰਫ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

50. ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਦੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਕਾਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਹਨ ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਆਰਡਰ II ਨਿਯਮ 2 ਅਧੀਨ ਬਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇਥੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਤਰਕ ਦਾ ਕਿ ਸੋਧ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਆਰਡਰ II ਨਿਯਮ 2 ਅਧੀਨ ਬਾਰ ਲਗਾ ਕੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਆਰਡਰ II ਨਿਯਮ 2 ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਉੱਤੇ ਮੰਗੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਸੋਧ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

51. ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ a ਵੈਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੁਣਾਇਆ ਫੈਸਲਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਆਦਰਸ਼ ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਗੀਤਾਂਜਲੀ ਦੇਸਪਾਂਡੇ ਐਂਡ ਆਰ.ਐਸ., (2003) 102 ਡੀਐਲਟੀ 570. ਪਾਰਸ 17 ਅਤੇ 18 ਜਵਾਬ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਰਡਰ ਅਧੀਨ ਬਾਰ ਸੀਪੀਸੀ ਦਾ II ਨਿਯਮ 2 ਸਿਰਫ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਰਸ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਅਧੀਨ:

"17. ਸੋਧ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਬਣਤਰ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਐਤਰਾਜ਼ਾਂ ਵੱਲ ਮੁੜ ਜਾਂਦਿਆਂ, ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸੋਧ ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਆਰਡਰ II ਨਿਯਮ 2 ਅਧੀਨ ਬਾਰ ਹੈ। ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਆਰਡਰ II ਨਿਯਮ 2.(1) ਅਧੀਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਆਮ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਇਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪੂਰੇ ਦਾਵੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਰਡਰ II ਨਿਯਮ 2(2) ਇਕ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਵੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਉੱਤੇ, ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਕਾਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਾਹਤਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਛੱਡ ਬਿਨਾਂ, ਸਾਰੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਹ ਆਰਡਰ II ਨਿਯਮ 2(3) ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਛੱਡੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਾਰਜਿਤ ਹੈ।

18. ਆਰਡਰ II ਨਿਯਮ 2 ਸੀਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਬਾਰ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸਿਰਫ ਤਦ ਹੀ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ

ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ (i) ਕਿ ਦੂਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਪਿਛਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ, (ii) ਕਿ ਉਸ ਕਾਰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਮੁਦਾਈ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਾਹਤਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਅਤੇ (iii) ਕਿ ਮੁਦਾਈ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਇਜਾਜਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਰਾਹਤ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਲਈ ਦੂਜਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। (ਦੇਖੋ "ਗੁਰੂਬਖਸ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਭੂਰਾਲਾਲ", ਏਅਰ 1964 ਐਸਸੀ 1810)। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ, ਆਰਡਰ II ਨਿਯਮ 2 ਸੀਪੀਸੀ ਉਪਰੋਕਤ ਦਸਾਏ ਗਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਉੱਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਦੀ ਪਛਾਣ ਆਰਡਰ II ਨਿਯਮ 2 ਸੀਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਬਾਰ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਦੂਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਜਾਂ ਰਾਹਤਾਂ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਕਾਰਨ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ, ਆਰਡਰ II ਨਿਯਮ 2 ਸੀਪੀਸੀ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਆਰਡਰ II ਨਿਯਮ 2 ਸੀਪੀਸੀ ਇੱਕ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਉੱਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੇ ਇਸ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸੋਧ ਦਾ ਖੇਤਰ ਇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਆਰਡਰ II ਨਿਯਮ 2 ਸੀਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਸੋਧ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਨਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

52. ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਜੋ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸੋਧ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਰੀਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੈ। ਰਚਨਾਤਮਕ ਰੀਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਪੂਰੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਔਪਚਾਰਿਕ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਹਾਨੀ ਦੀ ਰਕਮ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਸੋਧ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਰਾਹਤ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਵਜੋਂ ਹਾਨੀਆਂ।

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਹਤ ਐਕਟ, 1963

53. ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਨੂੰ ਹੁਣ ਐਕਟ 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 21(5) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 22(2) ਦੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

54. ਐਕਟ 1963 ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ ਦਾਵੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਉੱਤੇ, ਇਕ ਮੁਦਾਈ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮੰਗਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਐਕਟ 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ:

"21. ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ.—(1) ਇਕ ਕਰਾਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਾਈ ਇਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵੀ ਮੰਗ ਸਕਦਾ ਹੈ [ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ]।

(2) ਜੇਕਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਪਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਕਰਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਤੋੜਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੁਦਾਈ ਨੂੰ ਉਸ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਵੇਗੀ।

(3) ਜੇਕਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਰਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਮੁਦਾਈ ਨੂੰ ਕੁਝ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਵੇਗੀ।

(4) ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੀ ਰਕਮ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ 1872 ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਕਰਾਰ ਐਕਟ (9 ਦੇ 1872) ਦੀ ਧਾਰਾ 73 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(5) ਜਦ ਤੱਕ ਮੁਦਾਈ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਾਵੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮੰਗਿਆ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ:

ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਮੁਦਾਈ ਨੇ ਦਾਵੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮੰਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਅਦਾਲਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ ਤੇ, ਅਜਿਹਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮੰਗਣ ਲਈ ਦਾਵੇ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਹੋਵੇ।

ਬਿਲਡਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਅਨਜ [ਜੇ. ਬੀ. ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਵਿਆਖਿਆ.- ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਕਿ ਠੇਕਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜ ਲਈ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

55. ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਠੇਕਾ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਤੋੜਿਆ ਪਰ ਜੇਕਰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜ ਹੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਨਿਆਂਪੂਰਤੀ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (5), ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਬ ਤੱਕ ਵਾਦੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਾਦ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮੰਗਿਆ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

56. ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਨਰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਵਾਦੀ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਾਦ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮੰਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ ਤੇ ਵਾਦ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸੋਧ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਹੋਵੇ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਸ਼ਮਸੂ ਸੁਹਾਰਾ ਬੀਵੀ ਬਨਾਮ ਜੀ. ਅਲੈਕਸ ਅਤੇ ਅਨਜ, (2004) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 569, ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 21 ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਾਦ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ ਤੇ ਸੋਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਨਾਂ ਅਜਿਹੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ।

57. ਐਕਟ 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਉਪਬੰਧ ਹਨ:

"22. ਕਬਜ਼ਾ, ਵੰਡ, ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ ਦੀ ਵਾਪਸੀ, ਆਦਿ ਲਈ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ-(1) ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1908, (5 ਦੇ 1908) ਵਿੱਚ ਉਲਟ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਅਚਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਲਈ ਠੇਕੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਚਿਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ- ਜਮਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂ (ਉਸ ਦੁਆਰਾ) ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਸ਼ੀ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(a) ਕਬਜ਼ਾ, ਜਾਂ ਵੰਡ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਕਬਜ਼ਾ, ਸੰਪਤੀ ਦਾ, ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਇਲਾਵਾ; ਜਾਂ

(ਬੀ) ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਾਹਤ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਿਆਨੇ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਸਮੇਤ ਜਾਂ ਲਾਈਫ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਸੰਜੀਵ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ANR. [ਜੇ. ਬੀ ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ, ਜੇ.] ਜਮ੍ਹਾ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂ (ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ), ਉਸ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ.

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਕ) ਜਾਂ ਧਾਰਾ (ਖ) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤਦ ਤਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏਗੀ ਜਦ ਤਕ ਇਸਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਨਾਲ ਮੰਗਿਆ ਨਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਜੇਕਰ ਵਾਦੀ ਨੇ ਵਾਦ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਮੰਗੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਦ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

(3) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਖ) ਅਧੀਨ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਧਾਰਾ 21 ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਹੋਵੇਗੀ।

58. ਧਾਰਾ 22 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਾਨ-ਓਬਸਟੈਂਟੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ ਜੋ ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਵਾਦੀ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਲਈ ਇਕ ਕਰਾਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲਕੀਅਤ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ, ਵੰਡ ਅਤੇ ਅਲੱਗ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ। ਜੇਕਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਾਦੀ ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ ਜਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਮਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਸਮੇਤ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਰਾਹਤ ਵੀ ਮੰਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ, ਧਾਰਾ 22 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤਦ ਤਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦ ਤਕ ਇਸਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਨਾਲ ਮੰਗਿਆ ਨਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਾਦੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਦ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਨਾ ਗਈ ਹੋਵੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਜੋ ਉਚਿਤ ਲੱਗਣ।

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਹਤ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2018

59. 1963 ਦਾ ਐਕਟ 2018 ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਵਿੱਚ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ “ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ, ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ” ਨੂੰ ਹਟਾ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ “ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ” ਸ਼ਬਦ ਪਾਏ ਗਏ। ਨਤੀਜਤਨ, ਹੁਣ ਨੁਕਸਾਨ ਸਿਰਫ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹੀ ਉਪਲਬਧ ਹਨ, ਇਸ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਨਹੀਂ। ਇਹ 1963 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸੋਧਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਸੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਐਕਟ ਨੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 10 ਅਤੇ 20 ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬਦਲ ਕੇ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

60. ਐਕਟ 1963 ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਾਹਿਨੀ ਡਵੈਲਪਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸੀ।

ਬਨਾਮ ਮੁਕੇਸ਼ ਮੋਹਾਰਜੀਪੰਚਾਮਤੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ (2013) 3 ਮਹਾ ਐਲ.ਜੇ. 440, ਡਾ. ਨਿਆਂਕ ਡੀ.ਵਾਈ. ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ, (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੀ), ਬੈਂਚ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਦਵਾਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਾਇਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਹੈ:

"9. ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 22 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਜੋੜਨ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਬਾਬੂ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਹਜਾਰੀ ਲਾਲ, (1982) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 525: ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1982 ਐਸ.ਸੀ. 818 ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ “ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।” (ਪੈਰਾ 20 ਪੰਨਾ 825 'ਤੇ)। ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਇੱਕ ਸਿਰਫ ਕਰਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਸਿਰਲੇਖ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਅਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਕੇਵਲ ਹੁਕਮ ਦੇ ਨਫ਼ਾ ਉਤੇ ਹੀ ਪਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੀਮਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈਏ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਇੱਕ ਕਰਾਰ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕਰਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਕਾਗਜ਼ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਿਰਣਾਇਕ ਖੁਦ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਕਾਗਜ਼ ਨਹੀਂ

ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਵਿਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕਰਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੀਮਾ ਵਿਰੁੱਧ ਫੈਸਲਾ ਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੇ ਲੈਪਸ ਨਾਲ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕੀਮਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 22 ਸਿਰਫ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਫ਼ਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।" (ਪੈਰਾ 21 ਪੰਨਾ 825 'ਤੇ)

10. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਨੱਥੂ ਸਿੰਘ, (1992) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 647 : ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1992 ਐਸ.ਸੀ. 1604:

"ਜਿਹੜੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਦੋ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸੋਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਾਹਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਥੇ ਪਲੇਠੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਤਿਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸੋਧ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਹਤ ਐਕਟ, 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸੋਧ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕਰਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਹਰਜਾਨੇ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਤਾਂ ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਘੱਟ ਉਦਾਰ ਮਾਪਦੰਡ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਰਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 73 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੋਧ ਆਰ.17, ਓ.6, ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਇਹ ਸੋਧ ਆਰ.17 ਦੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਹੈ, 0.6, ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਲਈ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 73 ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਇਸ ਭੇਦ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦਿਓ।" (ਪੈਰਾ 10 ਪੰਨਾ 1608 ਤੇ)

ਸ਼ਮਸੂ ਸੁਹਾਰਾ ਬੀਵੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਾਰਾ 21 ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ, ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਦੇ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਯਾ ਤਾਂ ਦਾਵੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਫਿਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਦਾਵੇ ਨੂੰ ਸੋਧ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੀ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਪਰ, ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਦਾਵਾ ਕਦੇ ਵੀ ਸੋਧਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਗਲਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੇ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੇਖੇ ਗਏ ਹਨ ਮਨੋਹਰ ਧੁੰਦੀਰਾਜ ਜੋਸ਼ੀ ਬਨਾਮ ਝੁਨੁੰਲਾਲ ਹਰੀਰਾਮ ਯਾਦਵ, 1983 ਮ੍ਰ.ਲ.ਜ. 369।

11. ਚੂੰਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰੀਨਾਰਾਯਣ ਜੀ. ਬਜਾਜ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੇ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਹੀਅਤ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਵਿਧਾਨ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਖਾਸ ਰਾਹਤ ਐਕਟ, 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 21(5) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 22(2) ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋਜ਼ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੋਧ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਸੋਧ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਪਹਿਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵੀ, ਸੋਧ ਲਈ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੋਧ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਨੂੰ ਤੈਅ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੋਧ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸੋਧ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਬਾਰਡ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਵਿਧਾਨ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਾਵਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 21(5) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 21(2) ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋਜ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸੋਧ ਦੀ ਕਿਸਮ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਵਾਕਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

6.1ਬੀ.ਕੇ. ਨਾਰਾਇਣ ਪਿੱਲੈ ਬਨਾਮ ਪਰਮੇਸਵਰਨ ਪਿੱਲੈ & ਅਨੁ., (2000) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 712 ਵਿੱਚ, ਏ.ਕੇ. ਗੁਪਤਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਅਤੇ ਗਣੇਸ਼ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕੋ. (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੋਧ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਦਾਰ ਦ□□ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਜਦੋਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਲੰਘਣ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਸੋਧ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

".....ਉਹ ਸਾਰੇ ਸੋਧ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸੋਧ ਮੂਲ ਲਿਸ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਵੇਂ ਕਾਰਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਜਾਂ ਬਦਲਣ ਨਾ ਕਰੇ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਿਤ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਾਅਵੇ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸੋਧ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਖਰਚੇ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਕੋਈ ਵੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੋ ਸਮੇਂ ਦੇ ਲੰਘਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਜਾਂ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਹਰਾਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਸੋਧ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਖਰਚੇ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਜੋ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਾਂ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸੋਧ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

" 62. ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਨਾਥੂ ਸਿੰਘ, ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ (1992) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 647 : ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1992 ਐਸ.ਸੀ. 1604, ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਕਟ 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ ਸੋਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਾਹਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਥੇ ਪਲੇਠੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਾਹਤ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤਿਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸੋਧ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਐਕਟ 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੋਧ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦਾ ਨੋਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅਨੁਬੰਧ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 73 ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਕਤ ਸੋਧ ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਆਰਡਰ VI ਨਿਯਮ 17 ਦੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਲੇਠੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਕਲਪ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਸੰਭਵ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 21 ਉਸ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਪਲੇਠੀ ਦੀ ਗਲਤੀ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਅਨੁਬੰਧ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 21 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਅਤੇ ਬਦਲ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।

63. ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕ□ੇਤਰ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

64. ਮੂਲ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਵਾਹੀ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਬੋਲਣ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਲਈ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੂਲ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਕੇਵਲ 1,01,00,000 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਮੰਗ ਤਬ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸੋਧ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ 30 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ, ਹਰਜਾਨੇ, ਰਾਹਤ ਦੀ ਮਾਂਗ ਉੱਤੇ ਵਿਪਰੀਤ ਅਸਰ ਪਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ। ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ

ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਵਧਾਉਣਾ ਹੈ।

400,01,00,000/- ਤੋਂ ਰੁਪਏ 1,01,00,000/- ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸਲ ਦਾਵੇ ਵਿਗ਼ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਣਉਚਿਤ ਦੇਰੀ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੀ ਗਈ ਮੌਜੂਦਾ ਕੀਮਤ ਤੱਕ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਰੁਪਏ 1,01,00,000/- ਤੋਂ।

65. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਾਫੀ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ। ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਾਦੀ ਨੂੰ ਦਾਵੇ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਨੁਬੰਧ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1963 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 21 ਅਤੇ 22 ਦੇ ਜਵਾਬ ਤੋਂ ਬਹਿਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਾਦੀ ਨੂੰ ਦਾਵੇ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਵਾਦੀ ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ। ਦਲੀਲ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਾਦੀ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਵੇ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜੇ ਉਹ ਉਸ ਰਾਹਤ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਅਧਿਨਿਯਮ 1963 ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਐਸਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਰੁਕਾਵਟ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ।

66. ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਵਾਦੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਾਵੇ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਵਾਦੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ VI ਦੇ ਨਿਯਮ 17 ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਜਾਂ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਯਮ ਇਸ 'ਤੇ ਰੁਕਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਹੋਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਸੋਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਸਲ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਤੇ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਹਤ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1963 ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮਾਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਕਹਿਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1963 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ VI ਨਿਯਮ 17 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਾਦੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਰਾਹਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਰਾਹਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸੇ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹਤਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

67. ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਭ੍ਰਮ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਐਕਟ 1963 ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਵੇ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜੇਕਰ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਕੋਈ ਦਾਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਐਕਟ 1963 ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੀ 9ਵੀਂ ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਵਿਧ ਮਤਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਤਾਂ ਤਦ ਹੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜੇ ਇਸਨੂੰ ਉਚਿਤ ਦਾਵੇ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

68. ਆਰੀਆ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸਭਾ, ਸਿੰਧ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਬਿਲੋਚਿਸਤਾਨ ਬਨਾਮ ਲਾਹੌਰੀ ਮਲ ਅਤੇ ਹੋਰ, (1924) 6 ਲਾਹ ਐਲ.ਜੇ 286 : ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1924 ਲਾਹ 713, ਵਿੱਚ, ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਮੁਦਈ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਾਵੇ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਮੰਗਿਆ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਰਾਮਸੁੰਦਰਮ ਚੇਟੀਆਰ ਬਨਾਮ ਚਿਦੰਬਰਮ ਚੇਟੀਆਰ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1951 ਮਦ 82 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ

ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਜੇਕਰ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਦਾਵੇ ਦੀ ਖਾਸ ਮੰਗ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ।

69. ਰਾਮਸੁੰਦਰਮ ਚੇਟੀਆਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ, ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਦਾਵੇ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਦੀ ਅਨੁਮਤੀ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਤਰਕ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਦਾਵੇ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਉਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੰਗੇ ਗਏ ਨੁਕਸਾਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ ਜਾਂ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ।

70. ਸਾਡੇ ਅੰਤਿਮ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

(i) ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦਾ ਆਰਡਰ II ਨਿਯਮ 2 ਇੱਕ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੇ ਇਸ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਦਾਵੇ ਦੇ ਸੋਧਣ ਦਾ ਖੇਤਰ ਇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਆਰਡਰ II ਨਿਯਮ 2 ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਸੋਧ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਨਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(ii) ਸਾਰੇ ਸੋਧ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਜੋ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਅਸਲ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਹ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਅਨਿਆਇ ਜਾਂ ਪੂਰਵਾਗ੍ਰਹ ਨਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇ। ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ VI ਨਿਯਮ 17 ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ "ਸ਼ੈਲ" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ।

(iii) ਸੋਧ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ

(i) ਜੇਕਰ ਸੋਧ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਅਸਰਦਾਰ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ

(ii) ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਬਸ਼ਰਤੇ

(a) ਸੋਧ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਅਨਿਆਇ ਨਾ ਹੋਵੇ,NONE

(b) ਸੋਧ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਬੂਲਨਾਮਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜੋ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇNONE

(c) ਸੋਧ ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਬਾਰਡ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਕੀਮਤੀ ਹਾਸਲ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਛੀਨਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ (ਕੁਝ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ)।NONE

(iv) ਸੋਧ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਬ ਤੱਕ

(i) ਸੋਧ ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਬਾਰਡ ਦਾਅਵਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਸਮਾਂ ਬਾਰਡ ਹੋਣਾ ਵਿਚਾਰਣਯੋਗ ਕਾਰਕ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,NONE

(ii) ਸੋਧ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਿਸਮ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ,NONE

(iii) ਸੋਧ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਮਾਲੀਦਾਰ ਹੈ, ਜਾਂNONE

(iv) ਸੋਧ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੈਧ ਬਚਾਅ ਗੁਆਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।NONE

(v) ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸੋਧ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਾਈਪਰਟੈਕਨੀਕਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਖਰਚੇ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(vi) ਜਿੱਥੇ ਸੋਧ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਤੋਸ਼ਜਨਕ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੇਗੀ, ਤਾਂ ਸੋਧ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(vii) ਜਿੱਥੇ ਸੋਧ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਜਾਂ ਨਵੀਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਸੋਧ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(viii) ਸੋਧ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

(ix) ਸੋਧ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਰਦਾਸ ਨੂੰ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਦੇਰੀ ਦਾ ਪਹਲੂ ਵਿਵਾਦਯੋਗ ਹੈ, ਸੋਧ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਕਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਅਲੱਗ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲਈ ਫਰੇਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(x) ਜਿੱਥੇ ਸੋਧ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਾਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਬਦਲਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵਾਂ ਕੇਸ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੈੱਟ ਅੱਪ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਤੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹੈ, ਸੋਧ ਨੂੰ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੋਧ ਕੇਵਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੋਧ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(xi) ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਧ ਮੰਗੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਉਦਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੋਧ ਵਿੱਚ ਸੈੱਟ ਅੱਪ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਸੋਧ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨਾਮੁਰਾਦ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਸ ਫਾਇਦੇ ਤੋਂ ਵਾਂਜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਜੋ ਇਸ ਨੇ ਸੋਧ ਮੰਗਣ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਸੋਧ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਸੋਧ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਅਸਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੋਧ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (ਵੇਖੋ ਵਿਜੇ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਗਗਨਿੰਦਰ ਕ੍ਰ. ਗਾਂਧੀ & ਓਰਸ., 2022 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਦਿੱਲੀ 1897) 71. ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਪੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਵੰਡ ਵਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ, ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕ ਵਲੋਂ ਸੋਧ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।

72. ਨਤੀਜਤਨ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਖਰਚੇ ਦੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

73. ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਨਿਪਟਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ
(ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ : ਰੂਪਾਂਸ਼ੀ ਵਿਰਾਂਗ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ.)

ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate